

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

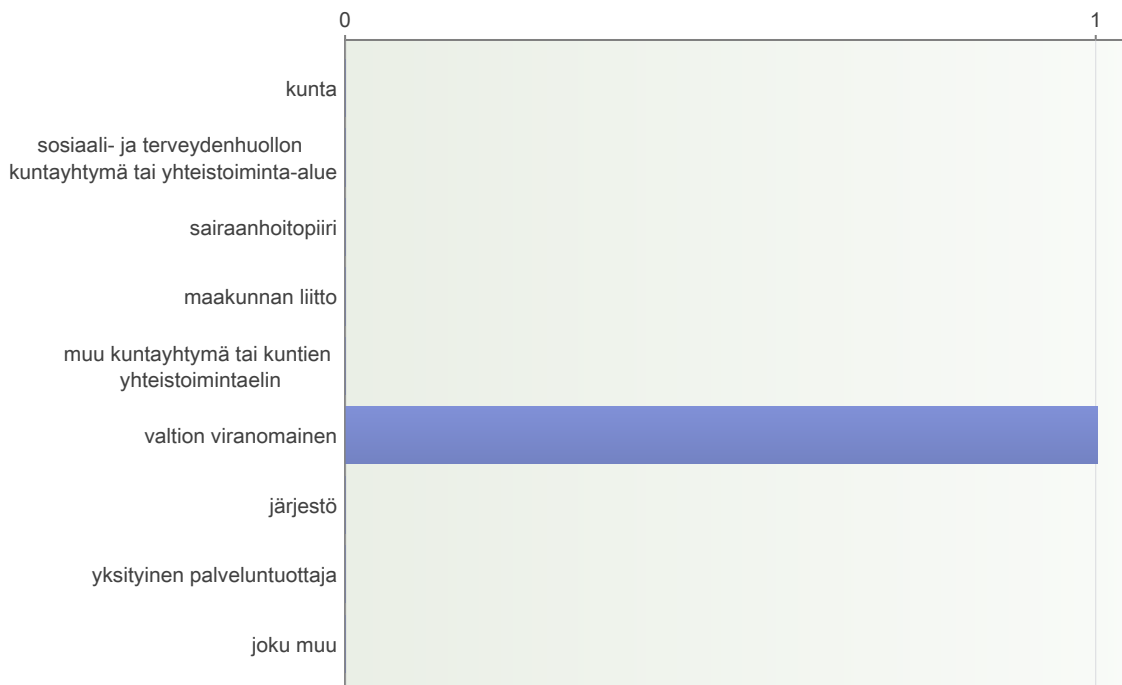
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta	Merja Heikkonen	stm.fi, 0295163203	12.12.2017	Neuvottelukunnan kokous

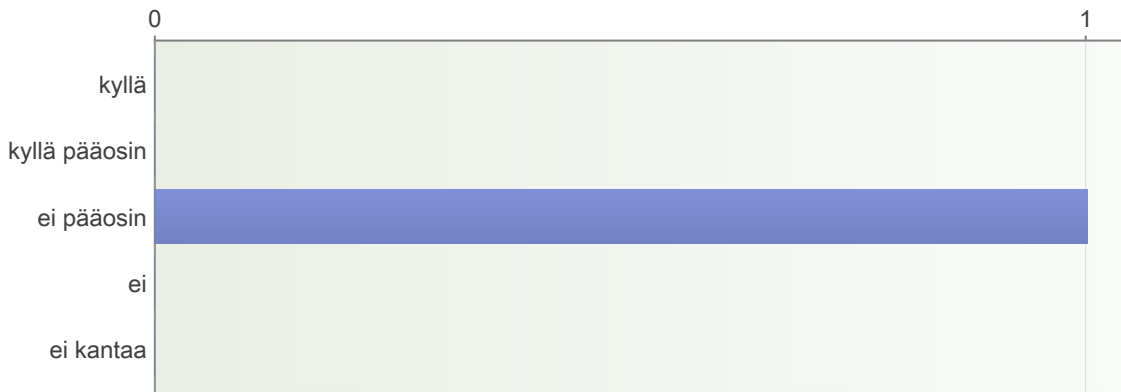
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

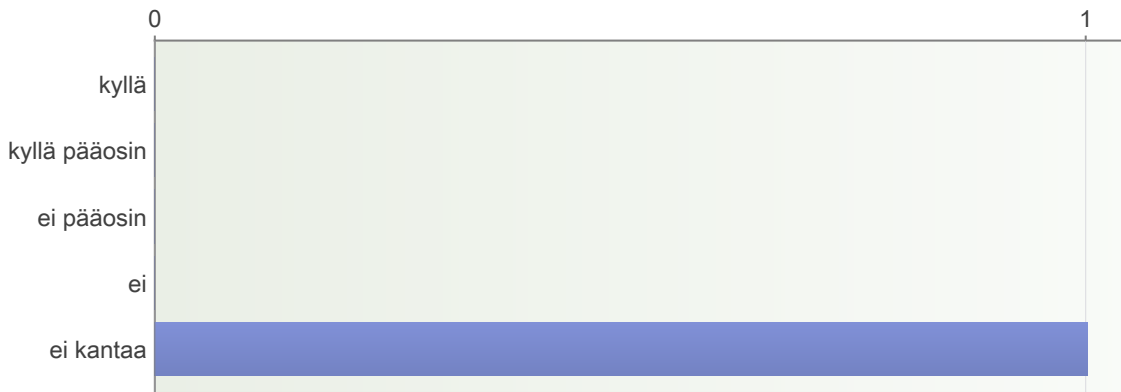
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta katsoo lakiesitystä vammaisten oikeuksien näkökulmasta. Uudistuksen tavoitteet ovat YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimuksen mukaisia, mutta käytännön toteutuminen tehdyn esityksen perusteella on vammaisten kohdalla epävarmaa. YK:n vammaissopimuksen 19 artikla käsittelee itsenäistä elämää ja siinä todetaan mm, että sopimuspuolet toteuttavat tehokkaat ja asianmukaiset toimet, jotta vammaisten henkilöiden saatavissa on valikoima kotiin annettavia palveluja sekä asumis- ja laitospalveluja sekä muita yhteiskunnan tukipalveluja, mukaan lukien henkilökohtainen apu. Lisäksi artikla edellyttää, että koko väestölle tarkoitetut yhteisön palvelut ja järjestelyt ovat vammaisten henkilöiden saatavissa yhdenvertaisesti muiden kanssa ja vastaavat heidän tarpeitaan. On epävarmaa, saisivatko vammaiset ihmiset esityksen mukaisen uudistuksen jälkeen yhdenvertaisesti palveluja koko maassa ja laadultaan siten, että ne vastaisivat vammaisten ihmisten tarpeita, ja toteutuisiko vammaisten ihmisten kohdalla valinnanvapaus yhdenvertaisesti vammattomiin kansalaisiin nähden. Vammaisten ihmisten kohdalla yhdenvertaisuuden toteutuminen riippuu esim. siitä, miten laajasti apua ja tukea valintojen tekemiseen on tosiasiasa tarjolla (tuettu päätöksenteko), ovatko palvelut vammaisille esteettömiä ja saavutettavia, onko vammaisille ihmisille sopivia palveluja ylipäätään koko maassa tarjolla, toteutuvatko kielelliset yksilölliset tarpeet ja miten henkilökohtainen budjetti lopulta käytännössä toteutuu ja kenelle. Valinnanvapauselementit, kuten asiakasseteli tai henkilökohtainen budjetti, niiden helppokäyttöisyys ratkaisevat pitkälle tavoitteiden toteutumisen yksilöllisesti. Uudistuksen säästötavoitteilla voi olla myös negatiivisia vaikutuksia nimenomaan heikossa asemassa oleviin kansalaisiin, kuten vammaiset ihmiset ovat.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

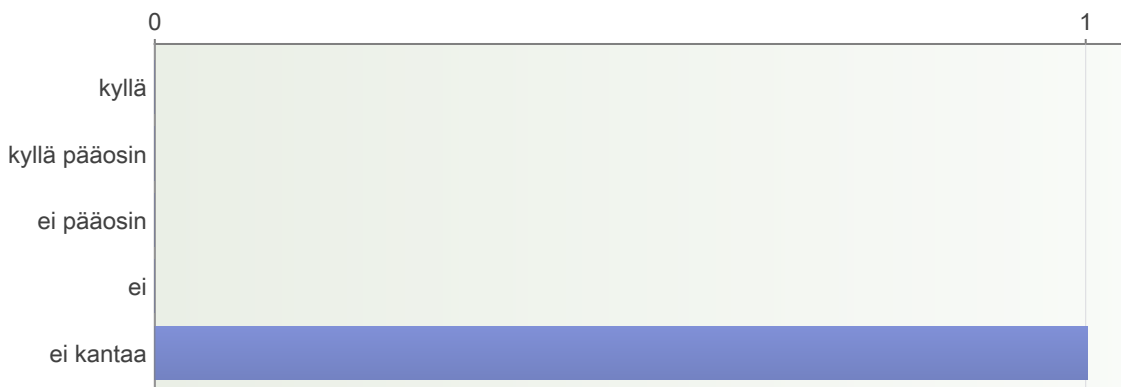
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos vammaisten ihmisten mahdollisuus valita palvelujaan toteutuu koko maassa, kuten muidenkin kansalaisten osalta ja tarjolla on palveluja, jotka vastaavat vammaisten ihmisten tarpeita, vammaiset ihmiset saavat tosiasiasa apua valintojen tekemiseen, lisääntyvät mahdollisuudet. Samoin henkilökohtainen budjetointi voi lisätä vaikutusmahdollisuuksia. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että esim. asiakassuunnitelmat ovat laadukkaita ja osallistavia, palvelut esteettömiä ja saavutettavia, myös vammaisten kielelliset oikeudet toteutuvat, kuljetuspalvelun käytön tarve ei rajaa valinnanmahdollisuuksia ja että henkilökohtainen budjetointi toteutuu siten, että se mahdollistaa omien valintojen tekemisen. Vammaiset ihmiset ovat kuitenkin suurelta osin pienituloisia ja heillä on usein valtaväestöä heikompi koulutus, joten heillä on usein keskimääräistä heikommat edellytykset toimia aktiivisesti valinnanvapaustilanteissa. Suomesta puuttuu myös edelleen lainsäädäntö tuettuun päätöksentekoon. Vaikutusten arvioinnissa kuvatut riskitekijät ovat todennäköisiä monien vammaisten ihmisten kohdalla ja kaikkia riskejä vammaisten ihmisten osalta ei ole kuvattu.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

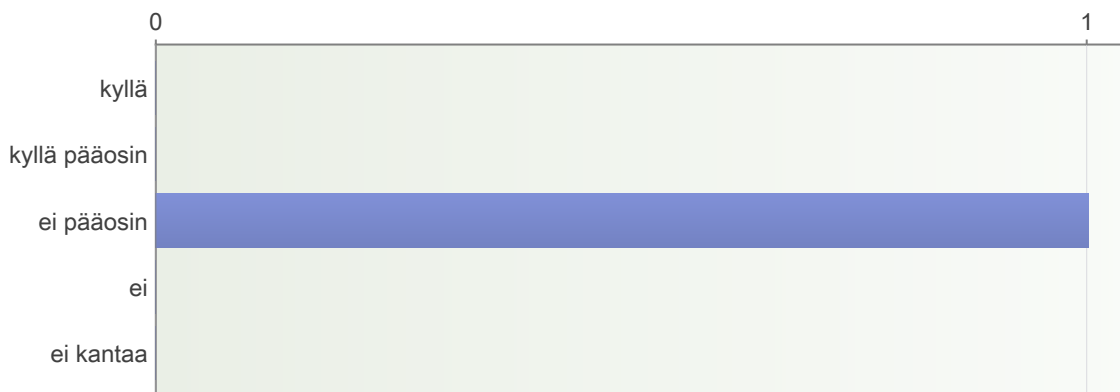
- Suoran valinnan palvelujen osalta vammaiset ihmiset voivat hakeutua itselleen sopivien palvelujen piiriin, jos heillä on kykyä tehdä valintoja/saavat apua, sähköiset järjestelmät ovat saavutettavia, kielelliset tarpeet on huomioitu ja he fyysisistä rajoitteista huolimatta pääsevät palveluun, johon haluavat.

Vammaisten ihmisten vammaisuutensa perusteella tarvitsemat palvelut ovat pääosin vammaispalvelulain perusteella maakunnan liikelaitoksen kautta haettavia palveluja, jolloin itselle sopivien palvelujen piiriin pääsy riippuu pitkälle palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnittelun onnistumisesta, palvelutarjonnasta ja esim. kilpailutuksista. Esim. nykyisen vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut tullaan hoitamaan todennäköisesti matkakeskusten kautta, jolloin valinnanvapaus voi jäädä hyvin pieneksi ja itselle sopivaan palveluun hakeutuminen mahdottomaksi. Kuljetuspalvelun käyttörajoitteet erityisesti terveydenhuollon matkojen osalta voivat myös rajata valinnanvapautta hakeutua itselle sopivaan palveluun.

Asumispalveluihin ja päivätoimintaan asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti todennäköisesti antavat lisää mahdollisuuksia hakeutua itselle sopivaan palveluun. Mutta esim. henkilökohtaisen budjetin soveltamisen rajaukset (kyky suunnitella ja hankkia palveluja) sulkevat osan vammaisista ihmisistä järjestämistavan ulkopuolelle, jos tukea ei tosiasiallisesti ole saatavilla suunnitteluun ja hankintaan.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

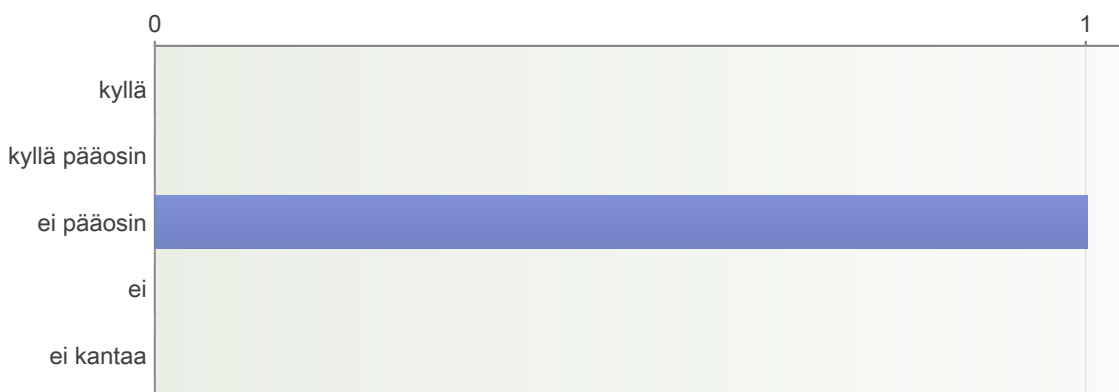
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palveluissa vammainen henkilö, joka tarvitsee sekä terveyden- että sosiaalihuollon palveluja, voi saada sosiaalihuollon osalta lähinnä vain ohjausta ja neuvontaa, joka ei todennäköisesti useinkaan riitä, vaan tarvitaan maakunnan liikelaitoksen asiakassuunnitelmaa ja viranhaltijan päätöstä edellyttäviä palveluja. Tällöin suoran valinnan terveydenhuollon palvelujen ja liikelaitoksen sosiaalihuollon palvelujen yhteensovituksen onnistuminen on epävarmaa. Vammaiset ihmiset ovat myös keskivertokansalaista heikommassa asemassa käyttämään suoran valinnan palveluja, jolloin vammaisten ihmisten kyky vaikuttaa itse yhteensovitukseen on myös haavoittuvaa. Integraation onnistuminen edellyttäisi saumatonta tiedonkulkua ja vammaisten henkilöiden kohtaamisen ja tarpeiden erityisosaamista kaikissa toimipisteissä eri puolilla maata. Esim. vammaisten lasten ja nuorten ehjän ja toimivan palvelukokonaisuuden kannalta on edellisen lisäksi huomioitava, että sosiaali- ja terveystalouden kokonaisuuden on muodostettava saumaton kokonaisuus kuntaan jäävien varhaiskasvatukseen ja opetuksen palveluiden kanssa. Siten esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuollon rajapintayhteistyöllä tulee lasten ja nuorten palveluille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa olemaan tärkeä.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palvelut ovat hyvin terveydenhuoltopainotteisia, koska sosiaalihuollon osalta sieltä voi saada vain ohjausta ja neuvontaa. Tämä ei vammaisten ihmisten kohdalla riitä, vaan he tarvitsevat pääasiassa viranhaltijan päätöstä edellyttäviä palveluja. Vammaisten lasten perheet tarvitsevat usein myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolelle ulottuvia palveluja, kuten varhaiskasvatukseen ja opetukseen liittyen. Vaikka kokonaisvastuu on maakunnan liikelaitoksella, jää niin vertikaaliseen kuin horisontaaliseenkin integraatioon epävarmuustekijöitä.
Kirjoita tekstiä napsauttamalla tätä.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

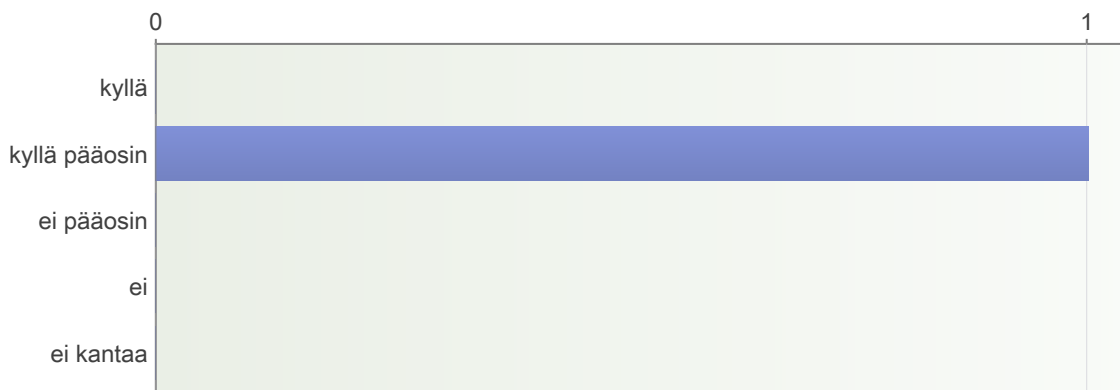

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

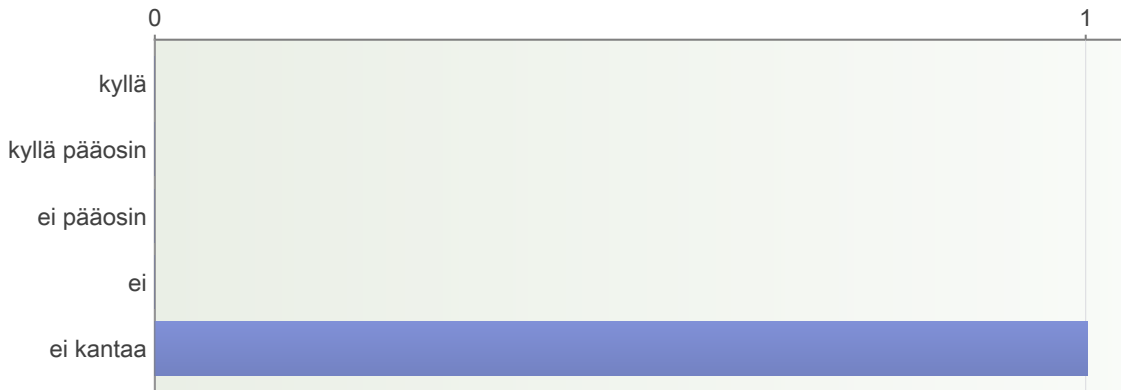
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudet rakenteet muokkaavat väistämättä toimintatapoja ja esim. henkilökohtainen budjetti antaa uusia mahdollisuuksia järjestää palveluja toisin.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

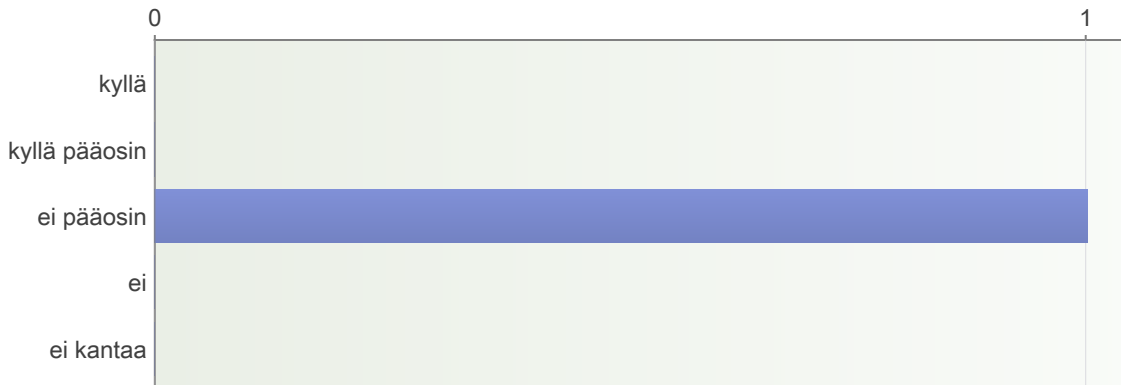
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan omana toimintana järjestettävät suoran valinnan palvelut turvaavat viime kädessä kaikille palvelun, mutta alueellisia eroja palvelun tarjonnan suhteen esiintyy todennäköisesti hyvinkin paljon. Vammaisten ihmisten tosiasialliset mahdollisuudet valita suoran valinnan palvelut ovat pitkälle kiinni esim. kuljetuspalvelun tai tulkkauspalvelujen järjestämisestä. Suoran valinnan palvelut kattavat sosiaalihuollon osalta vain ohjauksen- ja neuvonnan. Jos ohjaus- ja neuvonta tapahtuu irrallaan viranhaltijan päätöksistä, voi ohjauksen- ja neuvonnan laatu jäädä kevyeksi esim. vammaisten ihmisten osalta ohjaus- ja neuvonta edellyttää vammaisuuteen useimmiten erityisosaamista.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palvelut jäävät sosiaalihuollon näkökulmasta kapeiksi, pelkkään ohjaukseen ja neuvontaan, jolloin integraatiotavoite jää saavuttamatta. Apuvälineiden osalta jää myös hiukan epäselväksi, mitä apuvälinepalveluja voi saada suoran valinnan palvelujen välityksellä. Asiantuntemuksen osalta on todennäköisesti parempi, jos apuvälineet on keskitetty maakunnan liikelaitokseen, mutta toisaalta perusapuvälineitä tulisi saada mahdollisimman läheltä.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

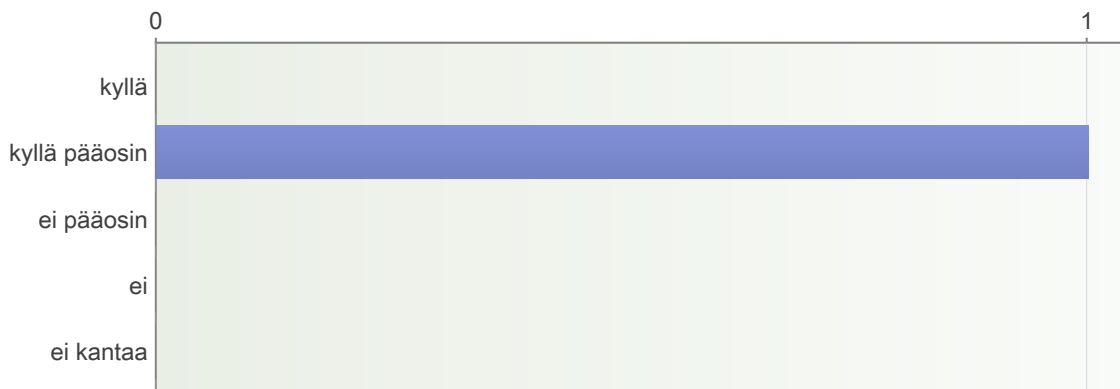
Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

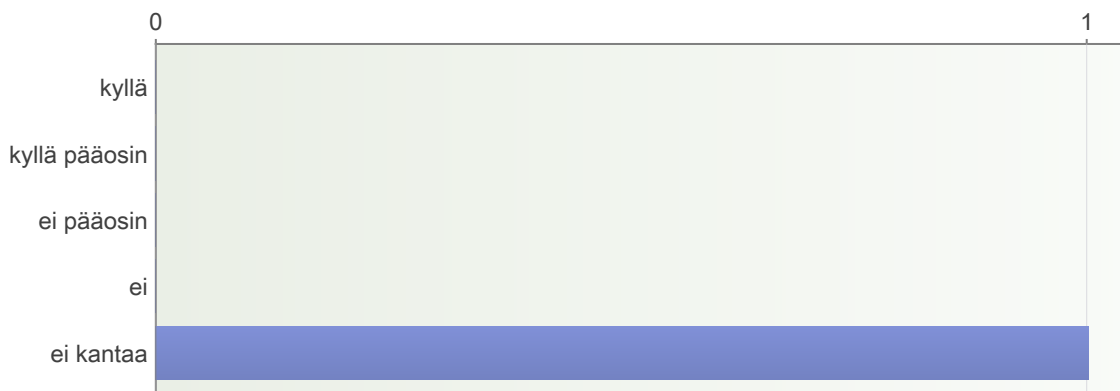
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Tehtäväjako suoran valinnan palvelujen ja liikelaitoksen välillä on pääasiassa selvä. Vammaiset ihmiset tarvitsevat useimmiten laaja-alaisia sosiaalihuollon palveluja; asiakassuunnitelman ja viranhaltijan päätöksiä edellyttäviä maakunnan liikelaitoksen vammaispalveluita. Esityksessä esitetään, että suoran valinnan palvelujen yhteydessä voisi toimia liikelaitoksen liikkuva yksikkö. Tavoite on sinänsä hyvä, tuoda palvelut lähelle asiakasta, mutta tilanne on tiedotuksellisesti haastava. Miten varmistaa, että asiakkaat todella osaavat hakeutua oikeaan paikkaan, jos suoran valinnan palvelut ja liikelaitoksen palvelut toimivatkin rinnakkain sinänsä selkeästä tehtäväjaosta poiketen. Apuvälineiden osalta vastuujako jää edelleen myös hieman epäselväksi, mitä lopulta voi saada välitettynä suoran valinnan palveluista. Jälleen vaarana asiakkaan hämääntyminen, minne hänen asiansa kuuluvat.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

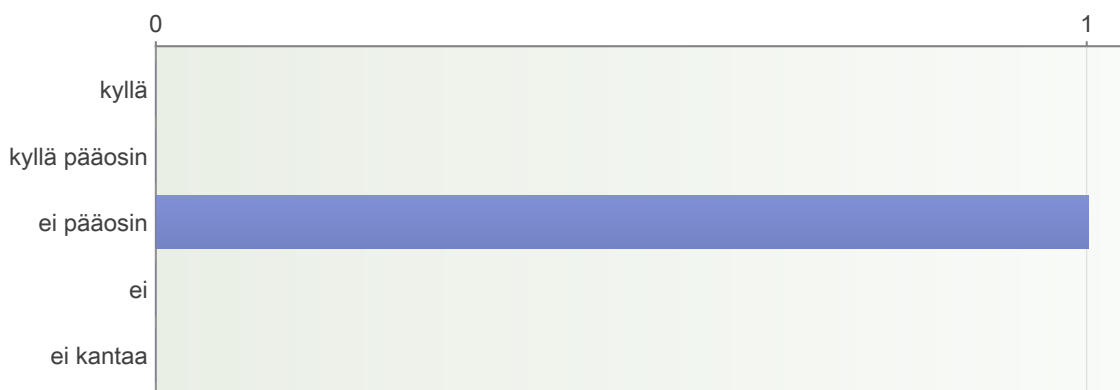
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- -

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

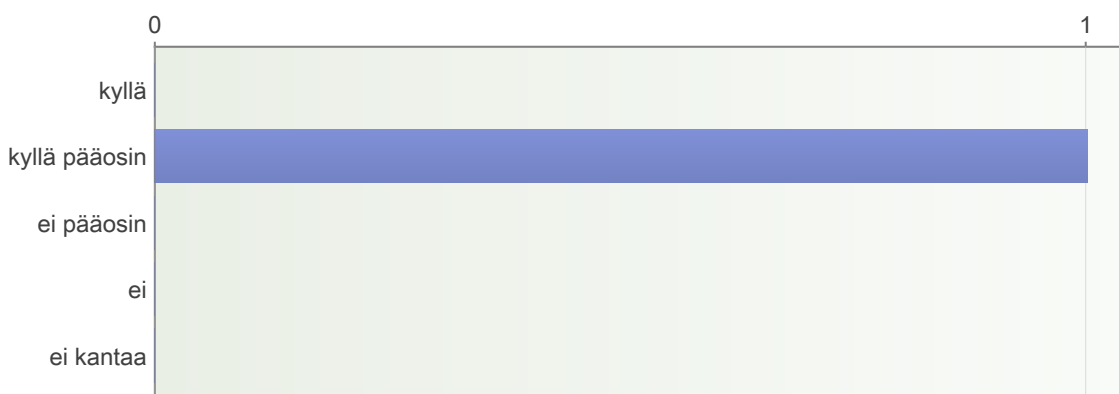
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälä 37 hieman hämärtää pykälän 18 pääsääntöisesti selkeää jakoa, vaikka tarkoitus sinänsä on kannatettava. Pykälässä 37 ikään kuin palataan sosiaalihuollon palvelujen järjestämiseen uudelleen ja hämärretään suoran valinnan palvelujen ohjaus- ja neuvontarajausta, jos samasta yksiköstä onkin mahdollista saada liikelaitoksen palveluja. Sääntely ei ole tältä osin asiakkaiden kannalta selkeä. Sekaannusta voi vielä lisätä se, jos liikkuvien palvelujen tarjonta vaihtelee paikkakunnittain.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

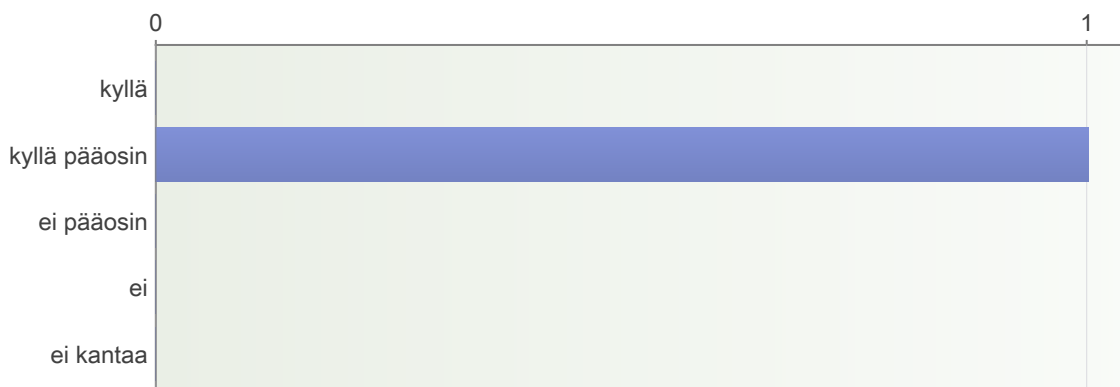
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten YK-sopimus edellyttää vammaisille ihmisille yhdenvertaisia mahdollisuuksia valita liikelaitos. Tosiasiassa pykälän rajaus siitä, ettei toisella maakunnan liikelaitoksella ole velvollisuutta vastata kotiin annettavista palveluista voi rajata vammaisten ihmisten mahdollisuuksia valita liikelaitos. Käytännössä esim. tilanne, jossa vammaisen ihmisen vapaa-ajan asunto sijaitsee toisessa maakunnassa ja hän tarvitsee kotiin annettavia palveluja, rajaa vammaisen ihmisen valintoja. Niin ikään vapaus valita toinen liikelaitos edellyttää, ettei Kelan kuljetuspalvelun tarve rajoita valintaa vain lähimpään toimipisteeseen. Tiedonhallintapalvelun tulisi olla myös saavutettava, sitä tulisi voida käyttää apuvälineillä ja tietoa tulisi olla mm. saatavilla myös viittoma- ja selkokielellä. Kirjallinen ilmoitus tulisi voida jättää myös pistekirjoituksella ja vaihtoehtoinen ilmoitustapa tulisi olla myös niille henkilöille, jotka eivät voi tehdä ilmoitusta netissä tai kirjallisesti (Vammaisten YK-sopimuksen artiklat 9 ja 19).

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Myös tässä valinnanvapaus toimii periaatteessa, mutta vammaisten ihmisten kohdalla käytännössä valinnanvapautta voi rajoittaa esim. esteettömän kuljetuksen rajoittuminen vain lähimpään toimipisteeseen. Näennäisesti yhdenvertainen säännös rajoittuikin välillisesti käytännössä henkilöstä johtuvasta, tässä tapauksessa vammaisuudesta johtuvasta, syystä.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

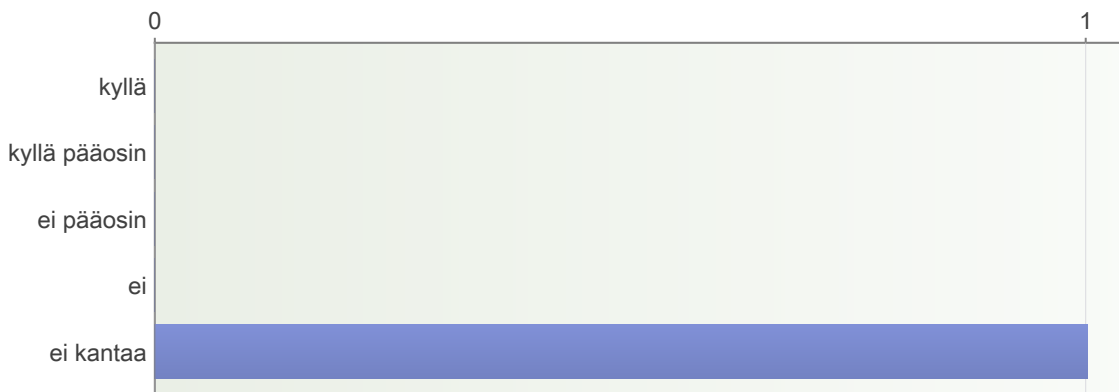
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ihmisten kannalta on hyvä, että vammaisten asumispalvelut, työtoiminta ja apuvälineet on sisällytetty asiakassetelin piiriin. Vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua voisi harkita myös sisällytettäväksi tähän. Olisi tärkeää, että henkilökohtaista apua voitaisiin järjestää työnantajamallin lisäksi muillakin järjestämistavoilla. Apuvälineiden kohdalla on hyvä huomioida, että niiden tulisi olla aina yksilöllisesti valittuja. Yksityiskohtaisissa perusteluissa mainittu peruukki-esimerkki voi johtaa tulkintaan, että yksilöllisten tarpeiden mukainen kalliimpi apuväline tulisi asiakkaan maksaa osittain itse. VANE ehdottaakin peruukki-esimerkin poistoa perusteluosasta. Koska apuvälinepalvelut kuuluvat terveydenhuollon palveluihin, ei niistä tehdä valituskelpoista päätöstä. Tästä syystä asiakkaan olisi saatava hyvin täsmällinen tieto etukäteen, millaisia apuvälinepalveluja palveluntuottajalla on saatavilla, jotta yksilöllisyys toteutuisi. Asiakassetelillä ostetun palvelun täydentäminen omalla rahoituksella tulisi olla mahdollista, mutta myös helppoa ja mutkatonta.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

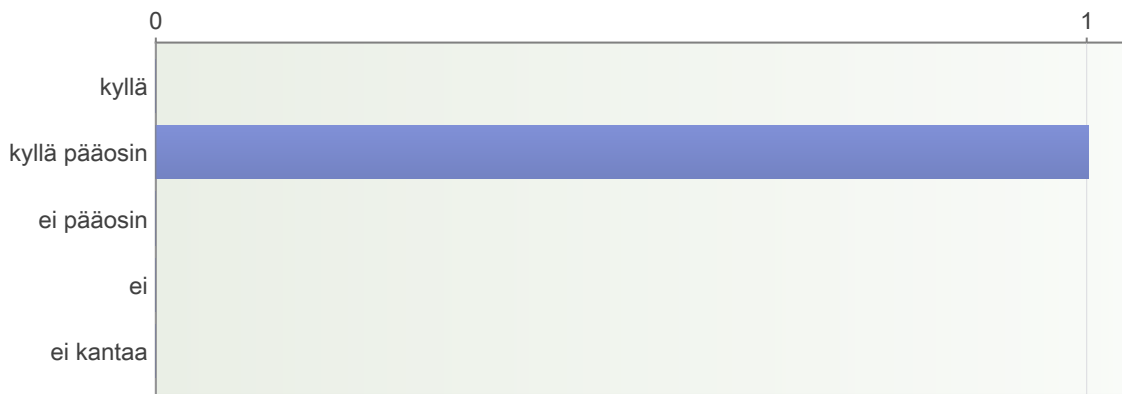
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

-

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

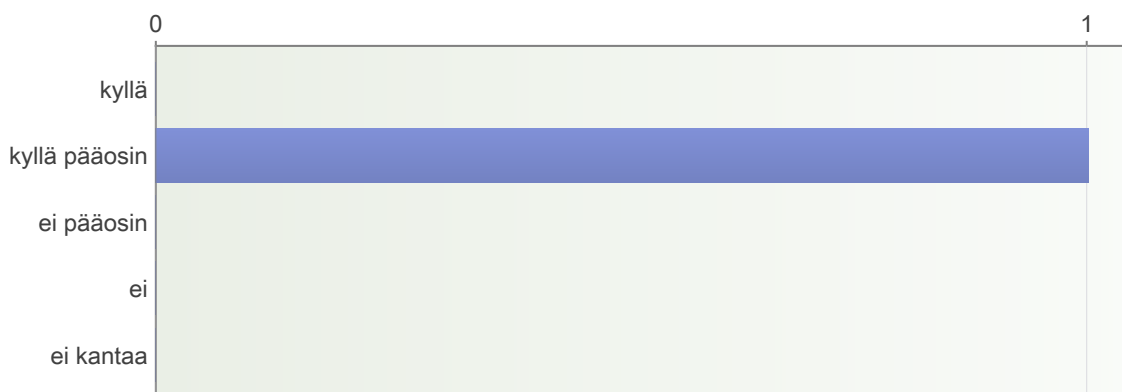
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- hollisuus itse päättää osasta asiakassetelillä tuotettavista palveluista voi johtaa lopulta 18 erilaiseen toimintamalliin ja silloin keskittäminenkin voi jäädä vaikeasti toteutettavaksi.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

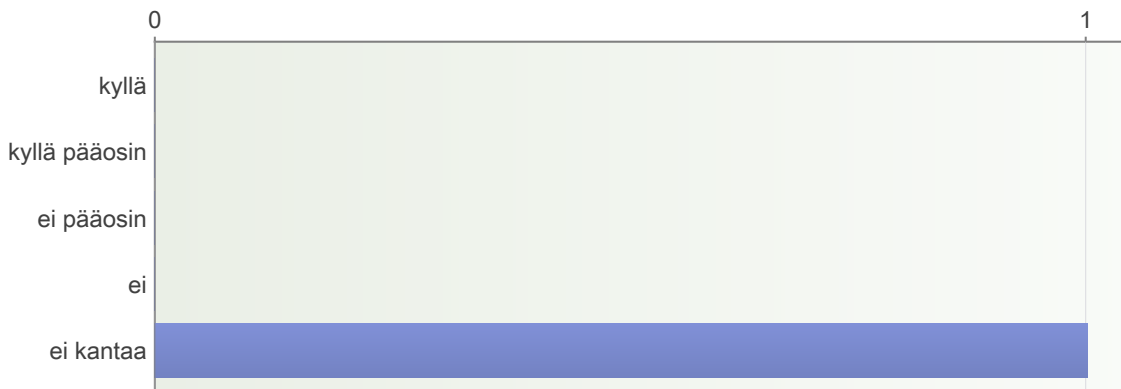
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Eriarvoisuutta voi syntyä maakunnittain ja riippuen siitä, onko asiakassetelillä hankittavia palveluja tosiasiasa tarjolla.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämismvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

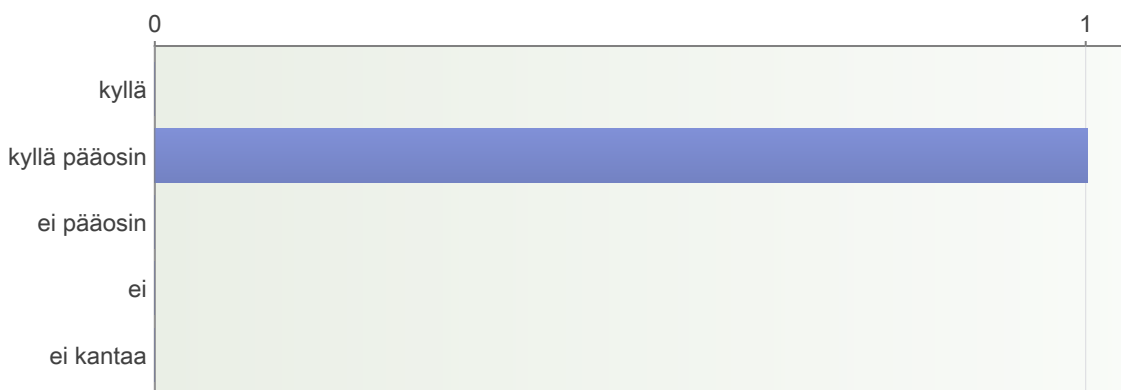
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli lisää asiakkaiden valinnanmahdollisuutta, mutta voi heikentää maakunnan mahdollisuuksia hallita kokonaisuutta ja siten hoitaa viimekätistä järjestämismvastuuta.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

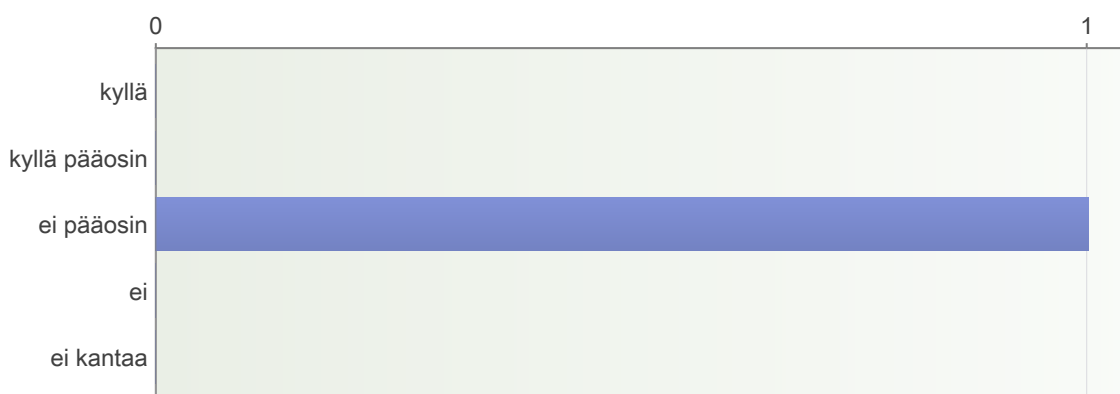
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti on tervetullut uudistus vammaisten ihmisten kannalta ja se tukee vammaisten ihmisten itsemääräämisoikeutta, esimerkiksi asumispalveluiden ja päivätoiminan osalta valinnanvapaus lisääntyy, jos vaihtoehtoisia palveluntuottajia on markkinoilla ja vammaiset henkilöt saavat apua valintojensa tekoon. Myös kuluttajansuoja on tärkeä asia palvelun käyttäjälle. Valinnanvapaus esitetystä muodosta ei kuitenkaan eroa kovin paljon asiakassetelillä tuotetuista palveluista. Jos budjetti voisi olla myös rahaa ja jos sitä voisi käyttää joustavasti eri palveluun välillä, toteuttaisi henkilökohtainen budjetti paremmin alkuperäistä henkilökohtaisen budjetin ideologiaa. Riittävän ja puolueettoman tuen käytännön järjestäminen palvelujen suunnittelussa ja niiden hankkimisessa ei täsmällisesti selviä esityksestä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

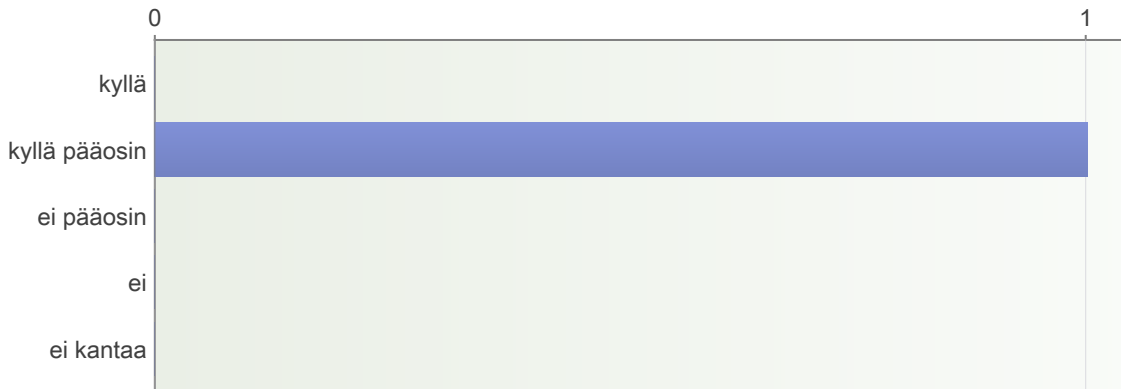
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Perusrakenne on kovin pirstaleinen, koska palvelutarpeen arviointia tehdään sekä suoran valinnan palveluissa että maakunnan liikelaitoksessa. Toisaalta asiakassuunnitelma tehdään maakunnan liikelaitoksessa ja omatyöntekijä määrätään sieltä. Pykälän 37 mukaisten liikkuvien palvelujen tavoite on sinänsä hyvä, mutta se lisää pirstaleisuutta entistä enemmän. Suoran valinnan palvelujen rooli sosiaalihuollon palvelujen osalta vaikuttaa kovin ohuelta ja irralliselta, etenkin vammaisten ihmisten kannalta, jotka useimmiten pääasiassa tarvitsevat vammaisuutensa vuoksi nimenomaan liikelaitoksen palveluja. Vammaiset ovat myös ryhmä, jolla on usein vaikeuksia hahmottaa kryptistä palvelurakennetta. YK:n vammaissopimuksen mukainen tuettu päätöksenteko ei myöskään näy mitenkään tässä ohjauksen ja neuvonnan sääntelyssä.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

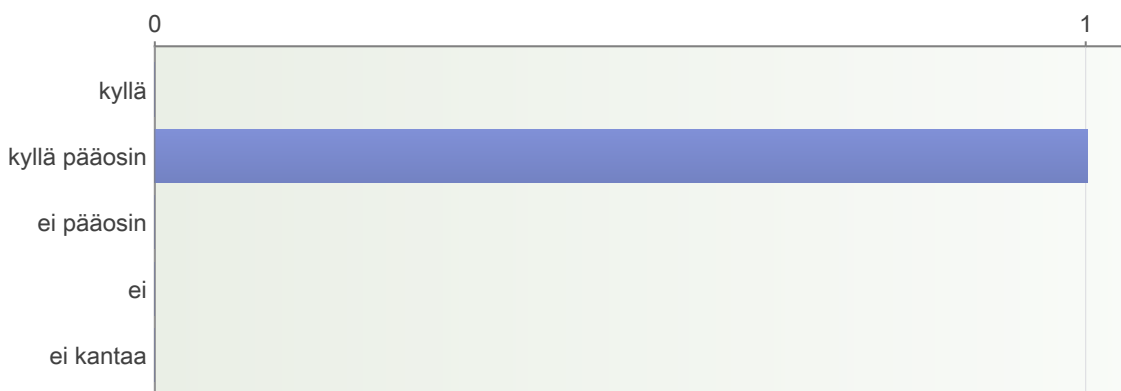
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ihmisten kannalta on huomionarvoista, että viittomakielisten, puhetulkkausta tai selkokieltä tarvitsevien ihmisten oikeuksista ei pykälissä eikä perusteluissakaan mainita mitään. Kyse on kuitenkin merkittävästä yhdenvertaisuustekijästä näiden ihmisten kohdalla ja myös YK:n vammaissopimuksen veloitteista. Samoin tieto palveluntuottajien palvelujen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta olisi todella olennainen tieto vammaisille ihmisille, jotta he osaisivat hakeutua suoraan sellaisten palvelujen piiriin, jotka ovat heidän saavutettavissaan tosiasiallisesti.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

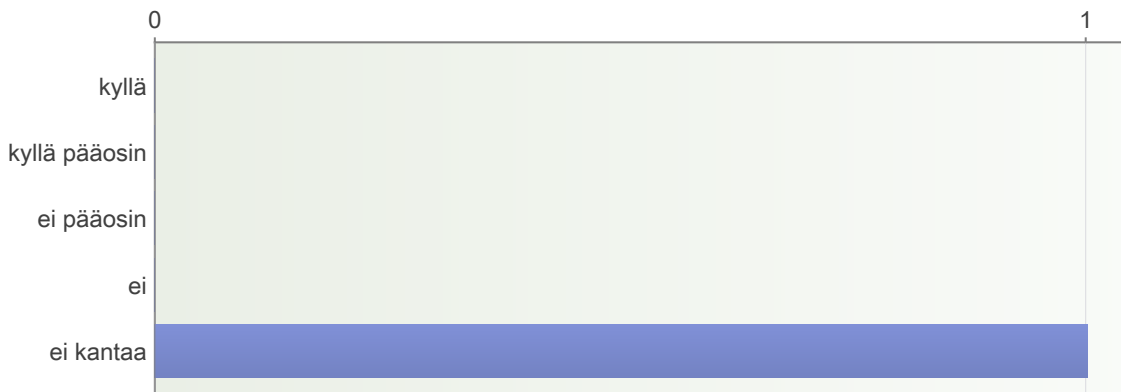
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- -

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

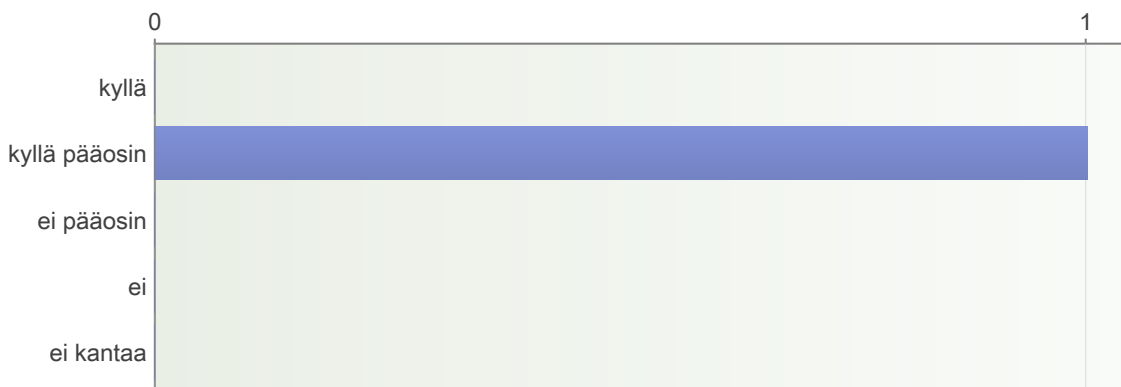
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- -

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

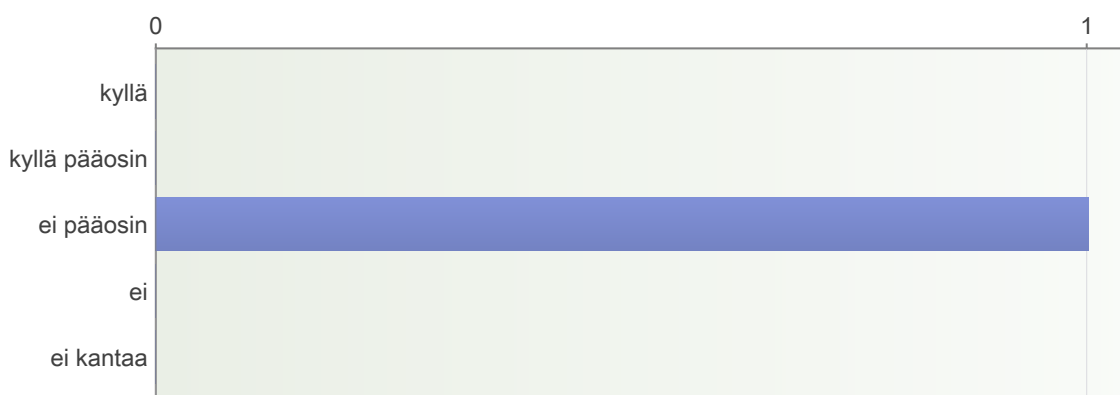
Vastaajien määrä: 1

- Pykälän 54 kohdalla jää avoimeksi se, miten sellaiset ihmiset, esim. osa vammaisista, joilla ei ole mahdollisuuksia seurata tiedonhallintapalvelua, saavat tiedon palvelun muutoksista tai poikkeustilanteista. Avoimeksi jää myös henkilökohtaisen budjetin osalta, mikä merkitys on asiakkaan omilla toivomuksilla palvelun sisällön ja laadun suhteen, kun palveluntuottaja velvoite rajoittuu liikelaitoksen tekemään päätökseen.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

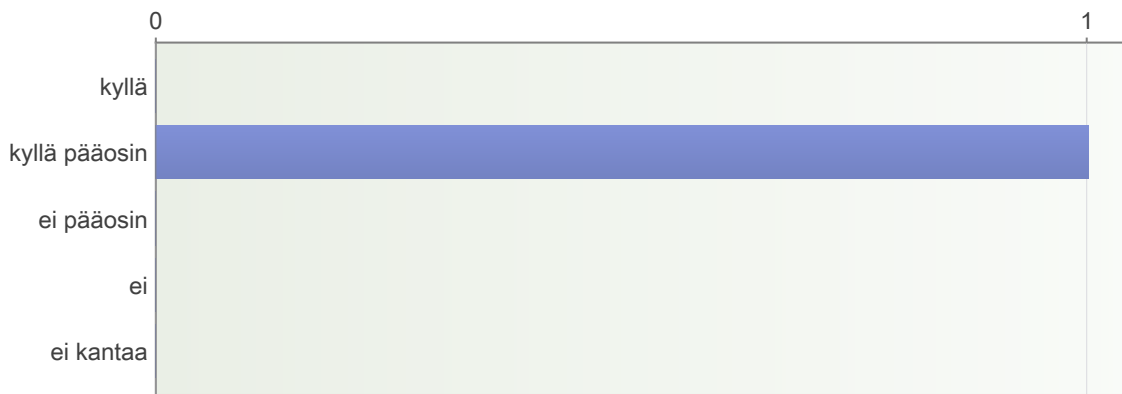
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vammaiset ihmiset voivat tarvita runsaasti palveluja, jotka edellyttävät erityisosaamista. Kiinteä maksu ei tue tällaisten asiakasryhmien laadukasta palvelua.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

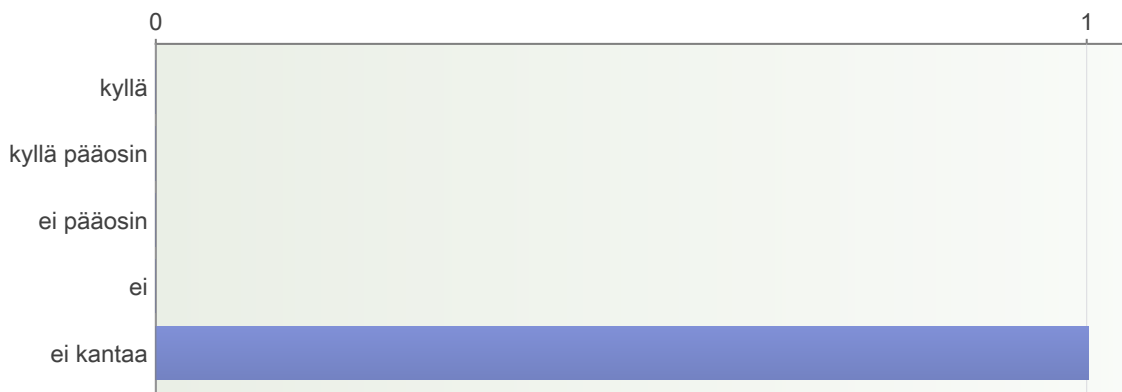
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- -

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

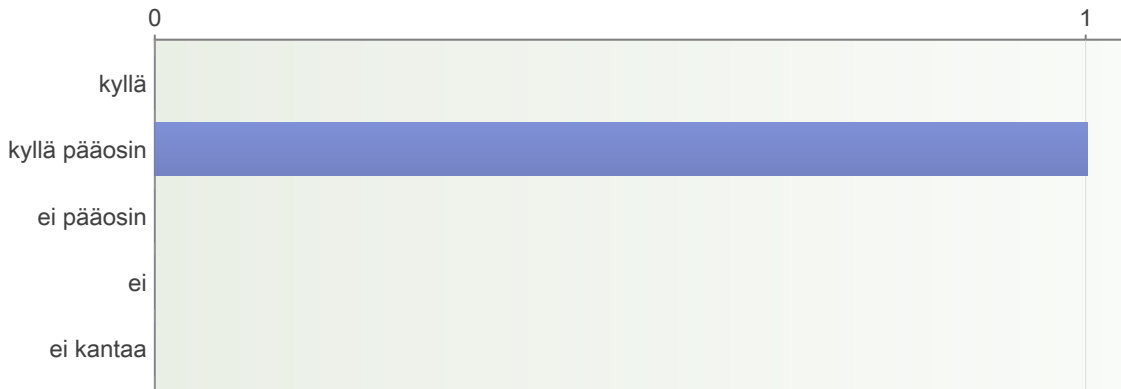

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

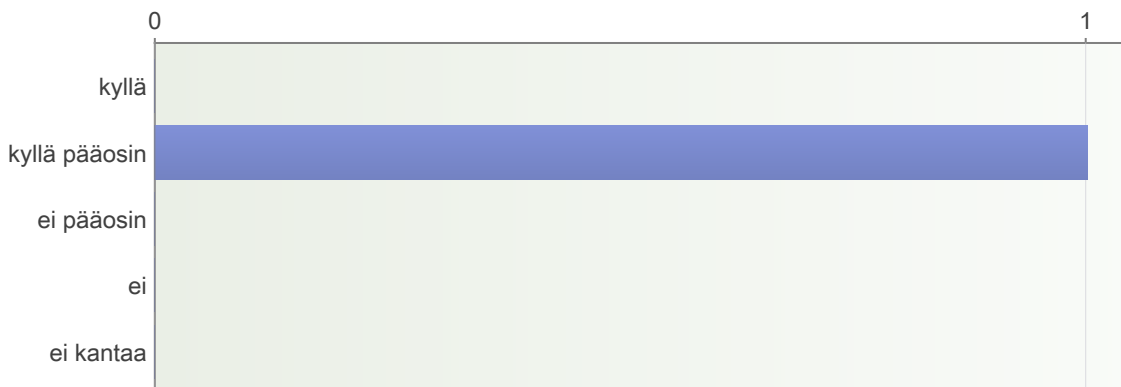
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaantulon monivaiheisuus aiheuttanee hahmottamisongelmia monien vammaisten ihmisten kohdalla.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

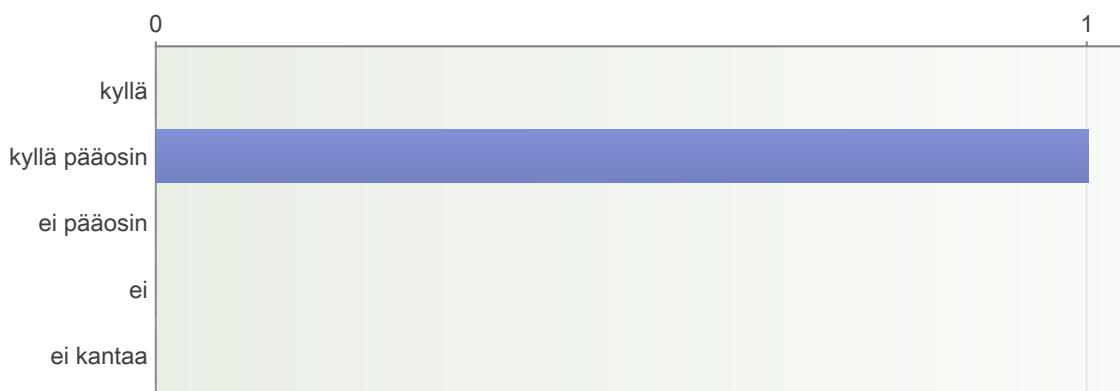
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- -

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

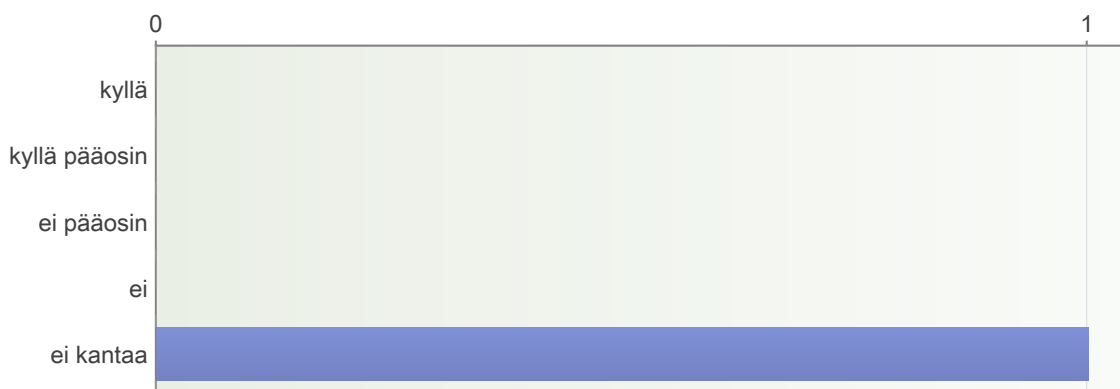
68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- -

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

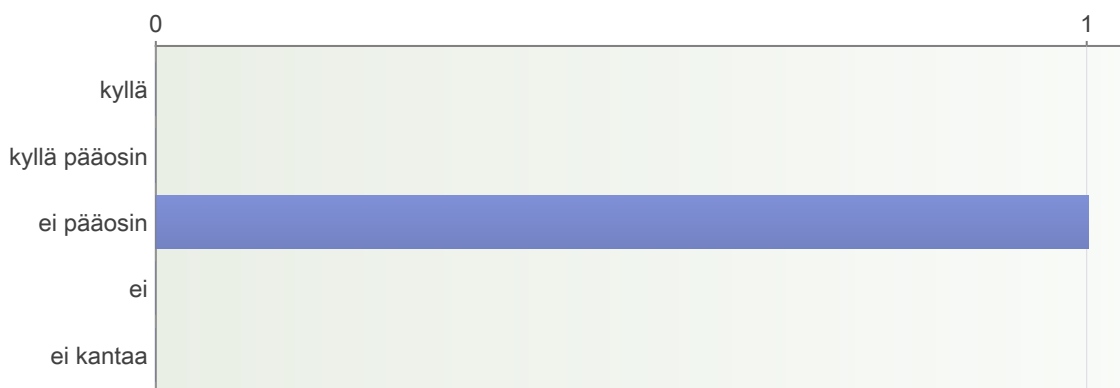

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusarviointi vammaisten ihmisten kohdalla jää monelta osin puutteelliseksi. Esimerkiksi ei ole lainkaan arvioitu sitä, millaisiksi tosiasiallisesti rajautuvat valinnan mahdollisuudet sellaisten ihmisten kohdalla, jotka eivät voi käyttää joukkoliikennettä ja Kelan sv-korvatut matkat ulottuvat vain lähimpään palveluun. Fyysisen ympäristön mahdollinen esteellisyys liikuntarajoitteisille ihmisille ja sähköisten palvelujen saavutettavuus apuvälinekäyttäjien kannalta vaikuttavat olennaisesti tosiasialliseen vammaisten ihmisten valinnanvapauteen. Puhevammaisten, viittoma- tai selkokieltä tarvitsevien ihmisten valinnanvapaus on niin ikään kiinni siitä, pystytäänkö heidän tarpeisiinsa vastaamaan niin, että he tosiasiallisesti voisivat valita haluamansa palvelun tuottajan. Henkilökohtainen budjetti nähdään vaikutusarvioinnissa ratkaisevaksi myös vammaisten ihmisten valinnanvapauden toteuttamisessa. On kuitenkin syytä muistaa, että kokemukset valinnanvapaudesta ovat hyvin kapea-alaisia ja kohdistuneet lähinnä kehitysvammaisiin. Esimerkiksi se, voidaanko henkilökohtaisella budjetilla mitenkään vaikuttaa kuljetuspalveluun, joka on yleisimmin käytetty vammaispalvelu, jää täysin arvioimatta. Lapsiarvioinnissa ei myöskään ole arvioitu uudistuksen vaikutuksia vammaisiin lapsiin ja perheisiin. Vammaisten kohdalla on suuri riski, että näennäisesti yhdenvertainen sääntely johtaa tosiasiallisesti vammaisuuden perusteella eriarvoiseen tilanteeseen valinnanvapauden suhteen. Tällöin voidaan päätyä tilanteisiin, joissa on kyse välillisestä syrjinnästä. Tätä näkökulmaa ei vaikutusarvioinnissa ole myöskään huomioitu.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten ihmisten oikeuksien toteutumista on seurattava tiiviisti uudistuksen täytäntöönpanossa.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- -

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- -